

D.A.V. PUBLIC SCHOOL, NEW PANVEL

Plot No. 267, 268, Sector-10, New Panvel,
Navi Mumbai-410206 (Maharashtra).

Phone 022-27468211, 27451793, Tel-fax-27482276,

E-mail – davnewpanvel@gmail.com, www.davnewpanvel.com

PRACTICE PAPER FOR SUMMATIVE ASSESSMENT – I

2014-2015

STD:- VIII

Sub: - Sanskrit

Time:- 3 Hours

Marks:- 90

निर्देश :

- 1) परीक्षापत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति ।

क	अपठित अवबोधनम्	5 अंकाः
ख	रचनात्मक लेखनम्	15 अंकाः
ग	अनुप्रयुक्त व्याकरणम्	35 अंकाः
घ	पठित अवबोधनम्	35 अंकाः
- 2) सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि ।
- 3) प्रश्नसंख्या प्रश्नपत्रानुसारम् अवश्यमेव लेखनीया ।
- 4) प्रत्येकं खण्डम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि ।

खण्ड 'क'

अपठित अवबोधनम्

- 1) अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

सन्तोषस्य कष्टस्य दुःखस्य वा हेतुः मनः एव । यदि मनसः प्रसादः चिन्त्यते तर्हि सन्तोषमयजीवनस्य रहस्यम् अपि ज्ञातम् इव । सन्तोषः प्राप्यते त्यागतः समर्पणतः परोपकारतः वा । अन्यस्य सुखं यथा स्यात् तथा किमपि कृतं चेत् सन्तोषः प्राप्यते । धनं बुद्धिः अन्यत् वा यदि अन्यस्य निमित्तम् उपयुज्यते तर्हि सन्तोषः प्राप्यते ।

- (क) एकपदेन उत्तरत । 1
  - 1 कष्टस्य हेतुः कः ?

(i) सन्तोषस्य	(ii) मनः	(iii) प्रसादः	(iv) दुःखस्य
---------------	----------	---------------	--------------
  - 2 त्यागतः कः प्राप्यते?

(i) नैतिकशिक्षायाः	(ii) नैतिक	(iii) सन्तोषः	(iv) मनसः
--------------------	------------	---------------	-----------
- (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत । 2
  - 1 सन्तोषः कस्मात् प्राप्यते?
- (ग) निर्देशानुसारम् उत्तरत । 2
  - 1 'स्यात्' पदे का धातुः?
  - 2 'परोपकारात्' इत्यस्य स्थाने अत्र किं पदं प्रयुक्तम् ?

खण्ड 'ख'
रचनात्मक लेखनम्

1) मञ्जूषायाः प्रदत्त शब्दैः पंच वाक्यानि लिखत ।

10

(मञ्जूषा - विद्यालयः, क्रीडादिवसः, बाल भवनम्, कन्दुकः, वृक्षः, पक्षी, क्रीडा, आनन्दः, पारितोषिकोत्सव, धावनम्, परस्परम्)

2) शुल्कदण्डक्षमार्थं प्राचार्यं प्रति पत्रम् लिखत ।

5

परीक्षाभवनम्
तिथि - 31.01.2011

सेवायाम्,
प्रधानाचार्य महोदयः
राष्ट्रीय विद्यालयः
चण्डीगढ
महोदयः,

1 _____ निवेदनं अस्ति यत् 2 _____ यदा अहं विद्यालयं 3 _____ तदा मम समीपे
प्रत्यभिज्ञानपत्रं न 4 _____ । ततो अहं विद्यालयस्य 5 _____ निगृहीतः । भवता च तदवलम्ब्य अहं
पंचरूप्यकशुल्क दण्डेन 6 _____ । मम समीपे सदैव 7 _____ गुटिकायां तिष्ठति स्म । परं
8 _____ तत् गृहे एव विस्मृतम् । अहं प्रकृत्या प्रमादी न अस्मि । अयम् मम प्रथमः
9 _____ क्षन्तव्यः शुल्कदण्डः च निरस्तं करणीयम् इति मे निवेदनम् ।

भवतः 10 _____

राकेशः

(मञ्जूषा - नववस्त्रपरिधानात्, प्रत्यभिज्ञानपत्रं, हयः, आसीत्, दोषः, दण्डितः, सविनयं, शरीरशिक्षाप्रमुखेन, शिष्यः, अगच्छम्)

खण्ड 'ग'
अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

- 1 अ) अधोलिखित वाक्येषु रेखांकितपदेषु सन्धिं सन्धिविच्छेदं वा कुरुत । 5
- 1 अद्य + अवकाशः अस्ति ।
  - 2 गगोदकम् पवित्रम् अस्ति ।
  - 3 अहं पत्र + आलयम् गच्छामि ।
  - 4 तया सह गणेशः अस्ति ।
  - 5 सभागृहे सभा + अध्यक्षः आगच्छति ।
- ब) उचितं शब्दरूपस्य चयनं कृत्वा वाक्यं पुनः लिखत । 3
- 1 अत्र एकः वृक्षः _____ युक्तः अस्ति । (फल)
(i) फलेन (ii) फलैः (iii) फलात् (iv) फलस्य
  - 2 _____ नाम किम् अस्ति । (भवत्)
(i) भवतः (ii) भवते (iii) भवान् (iv) भवस्य
  - 3 _____ जलं पवित्रम् अस्ति । (नदी)
(i) नद्याः (ii) नदिस्य (iii) नदिम् (iv) नदिना
- 2) कोष्ठकप्रदत्तेषु धातुरूपेषु उचितं रूपं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत । 4
- 1 त्वं कुत्र _____ । (गम् - लट् लकारे)
  - 2 अत्र एकं भवनं _____ । (शुभ् - लट् लकारे)
  - 3 बालकाः किम् _____ । (दृश् - लृट् लकारे)
  - 4 श्वः किं _____ । (भू - लृट् लकारे)
- 3) उपपद विभक्तिरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत । 4
- 1 _____ अभितः जलं नास्ति । (ग्रामम् , ग्रामः)
  - 2 सज्जनाः _____ सह चलति । (सज्जनैः , सज्जनान्)
  - 3 धिक् _____ । (दृष्टम् , दृष्टेन)
  - 4 अहं _____ भ्रमणाय गच्छामि । (विदेशं , विदेशाय)
- 4) उचित संख्यावाची शब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयत । 3
- 1 तस्मिन् गृहे (3) _____ ललनाः _____ (4) च पुरुषाः सन्ति । (6) _____
बालकाः अपि तत्र सन्ति ।
- 5) मञ्जूषायां प्रदत्ते अव्ययशब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयत । 4
- 1 जलम् प्रकृत्या _____ वहति ।
  - 2 रमेश !कक्षायाम् _____ मा हस ।
  - 3 _____ अशोकः नाम सम्राट् अभवत् ।
  - 4 _____ अहम् जयपुरं नगरं अगच्छम् ।
(मञ्जूषा - पुरा, ह्यः, श्वः, उच्चैः, नीचैः)

- 6) अधोलिखित पदेषु उपसर्ग पृथक् कृत्वा पुनः लिखत । 4
- 1 आतरति
  - 2 उपविशति
  - 3 अवतिष्ठति
  - 4 अभीष्टति
- 7) समस्तपदानां नामानि लिखत । 4
- 1 ईशकृष्णौ ।
  - 2 कार्यनिपुणः ।
  - 3 रामलक्ष्मणौ ।
  - 4 चौरात् भयम् ।
- 8) अधोलिखित वाक्येषु प्रकृतिप्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा कुरुत । 4
- 1 भक्तः ईश्वर (सम् + पूज् + ल्यप्) _____ खादति ।
  - 2 मिल् + क्त्वा (____ + ____) चलत ।
  - 3 सैनिकः इतस्ततः पश्यन् (____ + ____) चलति ।
  - 4 गुरोः समीपे आगत्य (____ + ____ + ____ + ____) तिष्ठ

खण्ड 'घ'
पठित अवबोधनम्

- 1) अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत । 5
- अहं नदी अस्मि । अहम् अस्याः वसुन्धरायाः सौन्दर्यम् अस्मि । मम साम्राज्यं विश्वे अस्ति । अहं माता इव सम्पूर्णं विश्वं पालयामि । पर्वतानाम् उच्चैर्भ्यः स्थलेभ्यः निःसृत्य अहं सागरं प्रविशामि । अहं सर्वदा गतिशीला अस्मि । गतिः एव मम स्वभावः मम सन्देशः । मम तटेषु एव महानगराणां विकासः भवति । एतेषां महानगराणां समृद्धेः अहम् एव कारणम् इति जनाः वदन्ति ।
- (क) एकपदेन उत्तरत ।
- 1 अस्मिन् गद्यांशे कः वक्ता ?
  - 2 सर्वदा गतिशीला का अस्ति ?
- (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत ।
- 1 जनाः किम् वदन्ति ?
- (ग) निर्देशानुसार उत्तरत ।
- 1 'निःसृत्य' पदे कः प्रत्ययः ?
  - 2 'तटेषु' पदे का विभक्ति प्रयुक्ता ?

2) अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत ।

गर्जति शरदि न वर्षति वर्षासु निःस्वनो मेघः ।
नीचो वदति न कुरुते न वदति सुजनः करोत्येव ।

- (क) एकपदेन उत्तरत । 1
1 शरदि कः गर्जति?
2 वर्षासु निःस्वनः किं वर्षति ?
- (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत । 2
1 सुजनः किं करोति किं च न करोति?
2 कः केवलं वदति परन्तु कार्यं न करोति?
- (ग) भाषिक कार्यम् । 2
1 वर्षति इति क्रियापदस्य कर्ता कः?
(i) गर्जति (ii) शरदि (iii) मेघः (iv) वर्षासु
2 अधमः इति अर्थे किम् पदं प्रयुक्तम्?
(i) वदति (ii) नीचो (iii) सुजनः (iv) कुरुते

3) अधोलिखितं संवादं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत । 5

नाट्यांश :-

- सुमेधा - लौकिकसंस्कृतस्य आरम्भः कदा अभवत्?
विवेकः - वाल्मीकेः कालात् लौकिकसंस्कृतस्य प्रारम्भः मन्यते । अस्य कृतिः रामायणं लौकिकसंस्कृतस्य आदिमः ग्रन्थः अस्ति ।
प्रणवः - लौकिकसंस्कृतस्य अन्ये प्रमुखाः ग्रन्थाः के? के च तेषां प्रणेतारः ।
प्रज्ञा- महाभारतं व्यासेन विरचितम् ।
रमेशः - रघुवंशं कुमारसम्भवः च कालिदासेन रचिते महाकाव्ये ।
शुभ्रा- कालिदासेन एव रचितानि अभिज्ञानशाकुन्तलम् मालविकाग्निमित्रं विक्रमोर्वशीयं च एतानि त्रीणि नाटकानि ।
वरुण- शिशुपालवधम् माघेन रचितं काव्यम् ।

- (क) एकपदेन उत्तरत ।
1 शिशुपालवधम् केन विरचितम्?
2 महाभारतस्य रचयिता कः?
- (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत ।
1 लौकिक संस्कृतस्य कदा आरम्भः अभवत्?
- (ग) भाषिक कार्यम् ।
1 'वाल्मीकेः' पदे का विभक्तिः?
2 अभवत् पदे कः धातुः ?

4) अधोलिखित श्लोकांनाम् भावं लिखतु । 4

(अ) विद्या ददाति विनयम् ।

भावार्थः विद्या अर्थात् ज्ञानं मनुष्याय 1 _____ यच्छति । जनाः विद्यया 2 _____ प्राप्नुवन्ति । अतः विद्यां प्राप्य अभिमानं मा कुरुत ।

(ब) सत्यमेव जयते न अनृतम् ।

भावार्थः संसारे 1 _____ एव जयः भवति न तु असत्यस्य । अतः सर्वदा 2 _____ वदन्तु ।

5) अन्वयं सम्पूरयत वाक्यं पुनः लिखत । 4

गर्जति शरदि न वर्षति वर्षासु निःस्वनो मेघः ।

नीचो वदति न कुरुते न वदति सुजनः करोत्येव । ।

अन्वयः - मेघः 1 _____ गर्जति 2 _____ न । वर्षासु 3 _____ वर्षति । नीचः 4 _____ एव कुरुते न सुजनः कुरुते वदति न ।

6) प्रश्ननिर्माणं करोतु । 5

- 1 छात्राः संस्कृतदिवसस्य आयोजनं कृतवन्तः ।
- 2 नागरिकः कार्येषु संलग्नः आसीत् ।
- 3 काकस्य गृहं वर्षायां नष्टम् अभवत् ।
- 4 वयं संस्कृतं सदैव रक्षिष्यामः ।
- 5 जलं प्रदुषितं न करणीयम् ।

घ.7) घटनाक्रमानुसारं लिखत । 5

- 1 चटकायाः गृहं अपि न नष्टम् ।
- 2 चटकाः तृणैः स्वगृहं निर्मितवती ।
- 3 काकः वृक्षे मृत्तिकाया गृहं निर्मितवान् ।
- 4 एकदा भीषणे ग्रीष्मकाले सर्वत्र शुष्कम् अभवत् ।
- 5 काकस्य गृहं नष्टम् अभवत् ।

घ.8) मेलनं कुरु । 2

1 रघुवंशम्	कालिदासः
2 कादम्बरी	विष्णुशर्मा
3 शिशुपालवधम्	बाणभट्टः
4 पंचतन्त्रम्	माघः